

Uz sākumlapu>Jūsu tiesības>Nepilngadīgo tiesības tiesas procesā

Nepilngadīgo tiesības tiesas procesā

Spānija

Spānijas Konstitūcijas 12. pantā ir noteikts, ka Spānijā personas pilngadību sasniedz 18 gadu vecumā. Spānijā par nepilngadīgajiem/bērniem uzskata visas personas, kuras ir jaunākas par 18 gadiem.

1. Bērna tiesībspēja un rīcībspēja

Minimālais vecums, kuru sasniedzot, prasītājs var patstāvīgi celt prasību tiesā, Spānijā ir 18 gadi.

Patstāvīgi celt prasību var tikai rīcībspējīgi nepilngadīgie. Parasti rīcībspēju iegūst 18 gadu vecumā vai — ar tiesas atļauju, vecāku atļauju vai stājoties laulībā — 16 gadu vecumā. Dažos reģionos rīcībspēju var iegūt 14 gadu vecumā.

Spānijā saskaņā ar Likumu, kas reglamentē nepilngadīgo kriminālbildību, minimālais vecums, no kura iestājas kriminālbildība, ir 14 gadi. Bērniem, kuri nav sasnieguši minimālo kriminālbildības vecumu (kuri jaunāki par 14 gadiem), piemērotie pasākumi ir brīvprātīgi vai ir saistīti ar ievietošanu aprūpē.

2. Pielāgota tiesas procesa pieejamība

Saskaņā ar 12. janvāra Konstitūtiķo likumu 5/2000, kas reglamentē nepilngadīgo kriminālbildību, jauniešu lietu tiesas ir specializētas tiesas, ko dēvē par “*Juzgados de menores*”, un izskata lietas, kuras saistītas ar noziegumiem un maznozīmīgiem nodarījumiem, kurus izdarījušas personas vecumā no 14 līdz 18 gadiem. Kriminālprocesus pret bērniem, kuri izdarījuši noziedzīgus nodarījumus, vada specializēti tiesneši/prokurori.

Prokuratūra ir atbildīga par tiesību aktos atzīto nepilngadīgo tiesību aizsardzību. Pasākumi, ko var veikt pret mazgadīgiem likumpārkāpējiem, kuri ir vecumā no 14 līdz 18 gadiem, ir apkopotī īpašā likumā (12. janvāra Konstitūtiķais likums 5/2000, kas reglamentē nepilngadīgo kriminālbildību).

Ja noziedzīgā nodarījuma izdarītājs ir jaunāks par 14 gadiem, nepiemēro minēto konstitūtiķo likumu, kas reglamentē nepilngadīgo kriminālbildību, bet gan īpašos Civilt kodeksa pantus un citu spēkā esošo regulējumu.

Attiecībā uz lietām, kurās iesaistīti bērni kā cietušie vai liecinieki un kuras izskata parastās tiesas, tiesību aktos ir noteikti īpaši aizsardzības pasākumi atbilstoši bērnu vecumam, piemēram, visneaizsargātāko bērnu liecības sniedz specializētam psihologam un ieraksta, lai novērstu to atkārtotu sniegšanu tiesā, tādējādi arī jebkurā gadījumā izvairoties no vizuālas konfrontācijas starp bērnu un iespējamo noziedzīgā nodarījuma izdarītāju.

Civillietās Parastās civiltiesas (*Juzgados de Primera Instancia*) izskata bērnu prasības atbilstoši civilprocesa tiesībām, turklāt ir arī specializētas civiltiesas, kas izskata tikai ģimenes lietas un ko dēvē par ģimenes lietu tiesām (*Juzgados de Familia*).

Prokuratūra ir tiesīga piedalīties civilprocesā, kurā iesaistīti bērni vai personas ar invaliditāti, līdz tiek iecelts viņu aizbildnis.

Lai gan nepilngadīgajiem parasti nav tiesībspējas un rīcībspējas, lai viņi paši uzsāktu civilprocesu, minētais likums nosaka, ka gadījumā, ja kāds pasākums var ietekmēt viņu intereses un ja viņiem ir pietiekams briedums, viņi ir jāuzklausa, un jebkurā gadījumā tad, ja viņiem ir 12 vai vairāk gadu.

Attiecībā uz laulāto atšķiršanu vai laulības šķiršanu tiesa tiesvedības laikā vienmēr ņem vērā bērna intereses.

Administratīvās lietas, kurās var būt iesaistīti bērni, ir saistītas ar bērnu aizsardzību, adopciju, patvērumu, migrāciju, veselību, izglītību un administratīviem sodiem.

3. Juridiski un politikas pasākumi, lai izvairītos no kavēšanās ar bērniem saistītu lietu izskatīšanā

Parasti un attiecībā uz visām jurisdikcijām, lai izvairītos no kavēšanās ar nepilngadīgajiem saistītu lietu iztiesāšanā, 15. janvāra Konstitūtiķajā likumā 1/1996 par nepilngadīgo tiesisko aizstāvību (*LOPJM*) ir noteikts, ka tiesas vai administratīvās procedūrās nepilngadīgo uzaicināšanas vai uzklaustīšanas gadījumiem tiek piešķirta prioritāte, un šīs procedūras veic, pielāgojot nepilngadīgo situācijai un attīstības pakāpei, ja nepieciešams, izmantojot kvalificētu speciālistu vai ekspertu palīdzību, ievērojot nepilngadīgo privātumu un lietojot viņiem saprotamu valodu, procedūras nodrošinot saprotamā formātā un ir pielāgojot viņu apstākļiem, informējot viņus gan par jautājumu saturu, gan par viņu pausto viedokļu sekām, pilnībā ievērojot visus procesuālos aizsardzības līdzekļus.

Krimināllietās juridiskie un politikas pasākumi atšķiras atkarībā no apstākļiem — bērns kā cietušais un bērns kā noziedzīga nodarījuma izdarītājs.

Civillietās: prasītāji var prasīt tiesai aizsardzības pasākuma piemērošanu. Bērni parasti nevar patstāvīgi pieprasīt, lai tiesa nosaka aizsardzības pasākumus, un viņiem ir vajadzīga viņu likumīgo pārstāvju palīdzība.

Ja bērni ir iesaistīti ģimenes lietu tiesvedībā, aizsardzības pasākumus parasti pieņem pirms sprieduma pasludināšanas bērnu interesēs — šādi pasākumi ir saistīti, piemēram, ar aizgādību, uzturlīdzekļiem, apmeklējumiem, finansiāla atbalsta pasākumiem utt.

4. Īpaši bērnu aizsardzības mehānismi un procedūras un bērna intereses

Spānijas tiesību aktos ir ietverti daži svarīgi noteikumi, kas nostiprina pasākumus, lai atvieglotu nepilngadīgo tiesību īstenošanu, un ir noteikts atbilstošs tiesiskais regulējums attiecībā uz *nepilngadīgajiem no ārvalstīm*, attiecībā uz Spānijā esošajiem nepilngadīgajiem – neatkarīgi no viņu administratīvā statusa – atzīstot viņu tiesības uz izglītību, veselības aprūpi un sociālajiem pakalpojumiem atbilstoši tādiem pašiem nosacījumiem, kādus piemēro nepilngadīgajiem Spānijas valstspiederīgajiem. Attiecībā uz *nepilngadīgajiem, kuras aizsargā publiskas struktūras*, viņu apdrošināšanas statusu saistībā ar veselības aprūpes palīdzību atzīst *ex officio*.

Publiskām iestādēm ir pienākums nodrošināt, ka tiek aizsargātas neaizsargātās grupas, piemēram, nepavadīti nepilngadīgie, personas, kurām vajadzīga starptautiskā palīdzība, bērni ar invaliditāti un bērni, kas cietuši no seksuālas vardarbības, seksuālas izmantošanas, bērnu pornogrāfijas, cilvēku tirdzniecības, kā arī nodrošināt likumā noteikto tiesību ievērošanu.

LOPJM ir noteikts administratīvā procesa pamatprincips, ka bērni ir jāaizsargā no visu veidu vardarbības, tostarp vardarbības ģimenē, ar dzimumu saistītas vardarbības, cilvēku tirdzniecības un sieviešu dzimumorgānu izkropļošanas. No vardarbības ģimenē cietušo bērnu aizsardzība ir viens no pilāriem jaunajā Likumā par bērnu un pusaudžu aizsardzību, kas publicēts 2015. gada 28. jūlijā.

Kompetenci šajā jautājumā ir uzņēmušies cietušo atbalsta biroji, kas ir no Tieslietu ministrijas vai autonomo kopienu pakļautībā esošas struktūras. Minētie biroji veic cietušo individuālu novērtēšanu, lai noskaidrotu viņu īpašās aizsardzības vajadzības, kā arī sniedz cietušajiem juridisko, psiholoģisko un sociālo palīdzību, lai mazinātu primāro viktimizāciju un novērstu sekundāro viktimizāciju. Tiek sniegti īpaši bērnu atbalsta pakalpojumi.

Attiecībā uz bērnu iesaistīšanu tiesvedībā Spānijas tiesību aktos ir atzītas nepilngadīgo tiesības tikt uzklaustītiem jebkurā lietā bez diskriminācijas vecuma, invaliditātes vai jebkādu citu apstākļu dēļ, gan ģimenes lietu, gan jebkāda veida administratīvā, tiesas vai mediācijas procesā, kurā tiek pieņemts lēmums, kas ietekmē bērnu personas tiesības, ģimenes vai sociālo jomu, pienācīgi ņemot vērā viņu viedokli atkarībā no viņu vecuma un brieduma. Tāpēc, lai varētu īstenot savas tiesības, bērnam ir jāsaņem informācija viņam saprotamā valodā un vienkāršā formātā, kas pielāgots viņa apstākļiem.

Tā kā bērna interešu princips vienmēr ir bijis prioritāte, ņemot vērā materiālās tiesības, vispārējo interpretācijas principu un saskaņā ar vispārējo kārtību, Spānijas tiesību aktos (*LOPJM*) ir noteikts, ka ikvienam pieņemtajam pasākumam jābūt bērna interesēs un jo īpaši jānodrošina bērna privātuma aizsardzība. Vispārējā nostāja ir tāda, ka katra bērna intereses ir jāizvērtē un jānosaka individuāli, ņemot vērā visus ar bērnu saistītos apstākļus. Definīcija un kritēriji, kas nosaka bērna intereses, ir reglamentēti un sīki izklāstīti *LOPJM* 2. pantā.

5. Lēmumu izpildes uzraudzība tiesas procesos, kuros iesaistīti bērni

Bērns kā noziedzīga nodarījuma izdarītājs: krimināltiesību noteikumu, kas attiecas uz bērniem, galvenais mērķis ir viņu reintegrācija sabiedrībā. Šādu bērnu reintegrācija ir jāveicina ar izglītības pasākumiem un specializētam personālam. Bērniem draudzīgas justīcijas pieejamība pēc tiesvedības lielā mērā ir autonomo kopienu kompetencē, kurām ir galvenā atbildība par šādiem nepieciešamajiem rehabilitācijas pasākumiem, sabiedrisko darbu vai izglītību. Bērns kā cietušais: bērniem, kuri ir noziedzīgos nodarījumos cietušie, tiek sniegti viņu konkrētajam gadījumam pielāgoti sociālie pakalpojumi.

Civillietās

Bērni var būt puses civilprocesā, tāpēc ikviens tiesas lēmums viņiem tiek paziņots, un viņi var prasīt tiesas sprieduma izpildi — visas šīs darbības viņi var darīt ar savu likumīgo pārstāvju starpniecību (jo viņiem nav rīcībspējas), izņemot, ja viņi ir rīcībspējīgi.

Bērni kā atbildētāji: bērni var būt atbildīgi par viņu noslēgto līgumu pārkāpšanu — par to viņi atbild ar savu īpašumu.

6. Tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieejamība

Svarīgi atzīmēt, ka saskaņā ar Spānijas tiesību aktiem a visās jurisdikcijās ir vienāda kārtība attiecībā uz piekļuvi resursiem, piemēram, pasākumiem, lai aizsargātu bērna tiesības gadījumā, ja viņam ir interešu konflikts ar saviem vecākiem.

Krimināllietās

Tiesiskās aizsardzības līdzekļi, ja tiek pieņemts lēmums nesākt kriminālvajāšanu, ir šādi: Spānijā pastāv ļoti plašs tiesiskais regulējums nepilngadīgu cietušo aizsardzībai, proti Likums 4/15.

Visi bērni ir tiesīgi saņemt informāciju, iesniegt sūdzību, pārsūdzību vai izmantot mehānismus, lai pieprasītu izskatīšanu tiesā, un pieprasīt zaudējumu atlīdzību / kompensāciju kriminālprocesa laikā vai pēc kriminālprocesa, kurā bērns bija cietušais. Ikvienam bērnam, kuram nav resursu, ir atzītas tiesības uz bezmaksas juridisko palīdzību.

Civillietās

Lai aizstāvētu savas tiesības un garantijas, bērns var:

pieprasīt aizsardzību un aizbildnību no kompetentās publiskās struktūras;

informēt prokuroru par situāciju;

vērsties ar sūdzību pie ombuda;

pieprasīt pieejamos sociālos resursus no valsts pārvaldes iestādēm;

pieprasīt juridisko palīdzību un aizstāvja tiesā iecelšanu;

iesniegt individuālas sūdzības Bērnu tiesību komitejai.

Interesu konflikta gadījumā likums paredz tiesas aizbildņa iecelšanu.

Civiltiesās var iesniegt iebildumu pret administratīviem lēmumiem par nepilngadīgo aizsardzību.

Bērniem draudzīga justīcija Spānijā(606 Kb) (606 Kb)

Lapa atjaunināta: 30/07/2020

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.